

Karvian kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa

Hyväksytty: KH § 33, 5.3.2018

Versionhallinta:

Muutospäivä:		
Muutos:		
Muutoksen tekijä:		

SISÄLTÖ

1	Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin	3
1.1	Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa	3
1.2	Elintärkeät ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat	3
1.3	Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet	5
1.3.1	Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana	5
1.3.2	Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu	5
1.3.3	Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen	6
1.4	Lainsäädäntö ja ohjeet	6
1.5	Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi	6
1.6	Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma	7
1.7	Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat	7
1.8	Varautumiskoulutus ja harjoitukset	7
1.9	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa	7
1.10	Varautumisveloitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa	8
1.11	Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen	8
1.12	Kuntakonsernin valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen	8
1.13	Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle	8
2	Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta	9
2.1	Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet	9
2.2	Uhka-arvioiden keskeiset tulokset	9
2.3	Johtamisjärjestelmä normaalioloissa	9
2.4	Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämis- ja informointijärjestelyt	10
2.5	Luottamushenkilöelinten informointi	10
2.6	Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen häiriötilanteessa	11
2.7	Johtamispaikat	11
2.8	Johtaminen ja tilannetietoisuus	11
2.9	Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset	11
2.10	Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa	12
2.11	Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa	12
2.12	Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa	12
2.13	Toiminnan yhteensovittaminen	12
3	Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin	13
3.1	Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin	13
3.2	Kunnan hallinto poikkeusoloissa	13

3.3	Valmiustoiminta poikkeusoloissa.....	14
3.4	Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut	14
3.4.1	Henkilöstön varaamisen vastuut kuntakonsernissa	14
3.4.2	Vastuut rakennusvarauksista	14
3.4.3	Vastuu ajoneuvo- ja työkonevarauksista	15
3.5	Väestönsuojelutehtävät ja väestönsuojeluorganisaatio	15
4	SUUNNITELMAN LIITTEET	16

1 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin

1.1 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa

Turvallisuuskulttuurilla tarkoitetaan organisaation kykyä ja tahtoa ymmärtää, millaista on turvallinen toiminta, millaisia vaaroja organisaation toimintaan liittyy ja miten niitä voidaan ehkäistä, sekä kykyä ja tahtoa toimia turvallisesti, ehkäistä vaarojen toteutumista ja edistää turvallisuutta.

Turvallisuuskäsitelmä liittyy kiinteänä osana kuntaorganisaation toimintaan. Kunnan johdon, henkilöstön ja luottamushenkilöiden asenteet sekä ymmärrys ja tahto toimia turvallisesti ovat perusta kunnan turvallisuustyölle.

Karvian kunnan toiminnan päämääränä on turvata kuntalaisten elinmahdollisuudet (ruoka, lämpö, vesi jne.) kaikissa oloissa sekä täyttää kunnan määrätyt velvoitteet täysimääräisinä ja oikea-aikaisesti. Turvallisuuskäsitelmät otetaan huomioon kunnan maankäytön ja alueiden suunnittelussa sekä palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa.

1.2 Elintärkeät ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat

Elintärkeät toiminnot ovat lähtökohta varautumisen suunnittelulle kaikilla vastuu- ja suunnittelutasoilla.

Suomalaisen yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ovat (YTS 2017):

- johtaminen
- kansainvälinen ja EU-toiminta
- Suomen puolustuskyky
- sisäinen turvallisuus
- talouden ja infrastruktuurin toimivuus, huoltovarmuus
- väestön toimintakyky ja palvelut sekä
- henkinen kriisinkestävyys

Joista Karvian kunnassa merkittävimmät ovat:

1) Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen

Käsittäen mm. yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen, väestön suojaamisen, pelastustoiminnan, rikosten torjunnan ja rajaturvallisuuden varmistamisen sekä ympäristövahinkojen torjunnan.

2) Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus

Käsittäen mm. taloudellisten voimavarojen kohdentamisen, rahoitusjärjestelmän toiminnan turvaamisen, julkisen hallinnon ICT:n turvaamisen, sähköisen viestinnän käytettävyyden varmistaminen, poltto-aine- ja voimahuollon turvaamisen, liikennepalveluiden käytettävyyden varmistamisen, viestintäverkkojen toiminnan varmistamisen, jätehuolto, rakentamisen ja asumisen turvaamisen, vesihuollon turvaamisen, tulvariskien hallinnan sekä elintarvike- ja päivittäistavarahuollon turvaamisen.

3) Väestön toimintakyky ja palvelut

Väestön toimintakyky ja hyvinvointi turvataan ylläpitämällä keskeiset peruspalvelut. Niillä edistetään väestön itsenäistä selviytymistä kaikissa tilanteissa.

Käsittää mm. väestön viimesijaisen toimeentulon turvaamisen (nykyisin Kelan vastuulla), sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden turvaamisen sekä keskeisten koulutuspalveluiden häiriöttömän jatkumisen.

4) Henkinen kriisinkestävyys

Henkisellä kriisinkestävyydellä tarkoitetaan yksilöiden ja yhteiskunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden vaikutuksista. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista.

Käytännössä henkistä kriisinkestävyyttä pidetään yllä huolehtimalla kulttuuri- ja nuorisopalveluiden sekä liikuntapalveluiden ylläpitämisestä, vapaaehtoistoiminnan edistämisestä, luotettavasta viestinnästä sekä syrjäytymisen ja eriarvoisuuden ehkäisemisestä.

SUOMEN KANSALLISESSA RISKIARVIOSSA 2015 TUNNISTETAAN SEURAAVAT RISKIT/ UHAT

Maanlaajuisesti vaikuttavat:

1. Energiansaannin vakavat häiriöt
2. Kybertoimintaympäristön riskit
3. Vakavat tarttuvat taudit
4. Turvallisuuspoliittinen kriisi
5. Vakava ydinvoimalaonnettomuus
6. Aurinkomyrsky

Alueellisesti vaikuttavat:

1. Nopeahkosti syntyvä laaja tulva asutuskeskuksessa tai sen läheisyydessä
2. Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus vaarallisia aineita käsittelevässä teollisuuslaitoksessa
3. Suuri merellinen onnettomuus
4. Vakava lentoliikenteen onnettomuus
5. Vakava raideliikenteen onnettomuus
6. Vakava maantieliikenteen onnettomuus
7. Useampi yhtäaikainen laaja metsäpalo
8. Suuri, laajasti yhteiskuntaan vaikuttava rakennuspalo kriittisen infrastruktuurin kohteessa
9. Laaja tai pitkäkestoinen vedenjakeluhäiriö
10. Laajalle alueelle ulottuva talvimyrsky, johon liittyy pitkä pakkasjakso
11. Ukkosmyrsky (rajuilma)
12. Suomeen kohdistuva terroristinen teko tai terrorismi
13. Vakava henkilöjoukkoon kohdennettu väkivallanteko
14. Isojen väkijoukkojen väkivaltainen liikehdintä
15. Laajamittainen maahantulo

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (YTS 2010) on uhkamallien konkretisoimiseksi ja eri toimijoiden omaan toimintaan liittyvien uhkien jatkoanalysoinnin tueksi tunnistettu häiriötilanteita, joilla tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa ainakin hetkellisesti tai alueellisesti rajattuna yhteiskunnan turvallisuutta, toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia. Näiden tilanteiden hallinta edellyttää tavallisesti viranomaisten ja muiden toimijoiden tavan-omaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Sama häiriötilanne voi liittyä useampaan eri uhkamalliin, riippuen tarkastelunäkökulmasta, uhkan lähteestä tai sen seurannaisvaikutuksista.

1.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

1.3.1 Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana

Varautumisella tarkoitetaan kaikkia niitä hallinnon ja elinkeinoelämän tai jopa yksittäisen kansalaisen toimenpiteitä, joilla varmistetaan kunnan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa tilanteissa.

Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu ja muu uhkien torjuntaan ja toiminnan palauttamiseen liittyvä suunnittelu, suunnitelmien toteuttamiseksi tarvittavat etukäteisvalmistelut sekä koulutus ja valmiusharjoitukset.

Varautuminen on aina osa organisaation normaalia toimintaa ja samalla osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa.

Varautuminen tarkoittaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset.

Varautumisen päämääränä on huolehtia onnettomuuksien ja häiriötilanteiden ehkäisystä, valmistautumisesta toimintaan niiden uhatessa tai sattuesssa ja suunnitella toipuminen. (YTS 2017)

Varautumisessa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja suunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden tulee perustua lainsäädännössä säänneltyihin toimivaltuuksiin.

Varautumiseen sisältyvää suunnittelua kutsutaan valmiussuunnitteluksi. Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan organisaation varautumista tavalla, missä voimavarojen käyttö ja toiminta suunnitellaan sekä priorisoidaan häiriötilanteen vaatimusten mukaisesti ottamalla huomioon myös valmiuslain tarkoittamat poikkeusolot

Valmiussuunnittelun perustana ovat valmiuslaki ja valtioneuvoston joulukuussa 2017 hyväksymä periaatepäätös Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, joka muodostaa yhteisen varautumisen ja kriisijohtamisen perustan yhteiskunnan kaikille toimijoille sekä eri ministeriöiden ohjeet valmiussuunnittelusta ja varautumisesta. Suomen lainsäädäntö sisältää lisäksi lukuisia varautumisvelvollisuuskohteita, jotka koskevat sekä julkista että yksityistä toimijaa. Valmiuslaki koskee vain julkista toimintaa.

1.3.2 Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu

Jatkuvuussuunnittelun tavoitteena on häiriötilanteiden sietokyvyn kehittäminen ja toimintakyvyn ylläpitäminen.

Kukin toimiala laatii valmiussuunnitelmansa siten, että elintärkeät toiminnot on tunnistettu ja määritelty, niitä koskevat keskeisimmät riskit tunnistettu ja menetelmät toimintojen turvaamiseen häiriötilanteissa kirjattu. Jatkuvuussuunnittelu on prosessi, jossa tavoitteena on häiriötilanteiden ehkäisy, häiriöiden vaikutusten pienentäminen sekä keskeisten toimintojen mahdollisimman nopea uudelleen käynnistyminen häiriöiden jälkeen.

1.3.3 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Päivittäisten sekä poikkeuksellisten tilanteiden ja uhkien edellyttämä johtaminen tapahtuu voimassa olevan hallintosäännön perusteella.

Karvian kunnassa on sovittu vastuuhenkilöiden hälytysjärjestelyistä. Tilat johtamista varten ovat kunnanvirastossa. Normaaliolojen johtamistiloja käytetään niin pitkään kuin mahdollista. Poikkeusolojen johtokeskuksen siirrytään kunnanjohtajan päätöksellä.

1.4 Lainsäädäntö ja ohjeet

Valmiussuunnitelman perustana ovat:

- pelastuslaki 379/2011
- valmiuslaki (1552/2011)
- puolustustilalaki (1083/91) ja lain muutokset 669/1995, 623/1999, 199/2000, 466/2003 ja 1429/2009
- laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/92) ja lain muutokset 1527/1994, 1632/1995, 688/2005 ja 225/2008
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010 ja 2017
- Suomen kansallinen kriisiarvio 2015
- kunnan hallintosääntö
- evakuointisuunnitelma

1.5 Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

Karvian kunta on hyväksynyt sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan periaatteet 2014, ja kunnanhallitus on hyväksynyt tarkennat ohjeet sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan (liitteenä).

Kunnan tasolla uhkia ja riskejä arvioidaan koko kunnan tasolla johtoryhmän toimesta sekä erikseen toimialoittain. Kunnan tason riskiarvio on tämän suunnitelman liitteenä ja toimialakohtaiset uhka-arviot ovat kunkin toimialan omissa suunnitelmissa.

Kansallisessa riskiarviossa tunnistetuista uhka-arvioista Karviassa tunnistetaan erityisesti:

1. Energiansaannin vakavat häiriöt
2. Kybertoimintaympäristön riskit

3. Vakavat tarttuvat taudit
4. Vakava maantieliikenteen onnettomuus
5. Laaja tai pitkäkestoinen vedenjakeluhäiriö
6. Laajalle alueelle ulottuva talvimyrsky, johon liittyy pitkä pakkasjakso
7. Ukkosmyrsky (rajuilma)
8. Suomeen kohdistuva terroristinen teko tai terrorismi
9. Vakava henkilökoukoon kohdennettu väkivallanteko

1.6 Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma

Uhka-arvioinnissa tehtyjen havaintojen perusteella kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että varautumiseen liittyvä suunnittelu on kokonaisuutena ajan tasalla ja havaitut kehittämistarpeet toteutetaan.

1.7 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat

Varautuminen on osa normaalia organisaation toimintaa ja siitä aiheutuvat kustannukset tulee sisällyttää toimialojen toiminta- ja taloussuunnitelmiin.

1.8 Varautumiskoulutus ja harjoitukset

Varautumiskoulutuksen tavoitteena on, että kaikki kunnan valmiusorganisaatioon kuuluvilla on riittävä valmius ja osaaminen hoitaa hänelle määrätyt tehtävät myös häiriö- ja poikkeustilanteissa. Koulutusta on tarpeen järjestää vähintään joka toinen vuosi, ja koulutuksessa käytetään tarvittaessa asiantuntijoita. Uudet suunnitelmat koulutetaan henkilöstölle niiden valmistuttua.

Osallistutaan maakunnallisiin joka neljäs vuosi toteutettaviin valmiusharjoituksiin, joissa myös päästään testaamaan suunnitelmia ja toimintamalleja. Erilaisia harjoitustilanteita järjestetään myös itse. Varautumiskoulutusten ja harjoitusten tarpeen määrittäminen ja suunnittelu on johtoryhmän vastuulla yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

1.9 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Vastuu varautumisesta ja valmiussuunnittelusta on niillä, jotka muutoinkin vastaavat kunkin organisaation/ yksikön johtamisesta.

1.10 Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa

Valmiuslain 12 §:ssä säädetty varautumisvelvoite koskee vain julkisen hallinnon tehtävien hoitamista. Säännös koskee myös kunnan tai kuntayhtymän liikelaitosta, mutta se ei koske viranomaisten yksityisiltä palveluntarjoajilta ostamia palveluita. Ulkoistaessaan palveluita on kunnan huolehdittava kyseisten toimintojen jatkuvuudenhallinnasta sopimuksin.

Palvelusopimuksessa palvelun tarjoaja esittää, miten kyseinen palvelu järjestetään myös normaaliajan häiriötilanteissa sekä poikkeustilanteissa. Ulkoistettujen palveluiden toimivuus tulee varmistaa valvonnalla ja tarvittaessa yhteisin harjoituksin.

Jatkossa uusia sopimuksia tehtäessä kunnan tulee tarvittaessa varmistaa, että palvelun tuottaja on ottanut huomioon varautumiseen liittyvät asiat.

1.11 Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Yhteiskunnan infrastruktuurin toimivuuden tärkeys edellyttää, että kunnalla on oltava hyvät yhteistoimintasuhteet alueella toimiviin energia-, tele- ja muihin toiminnan kannalta tärkeisiin yrityksiin sekä keskeisiin viranomaisiin. Myös kunnan alueella toimivat yritykset ja vapaaehtoisjärjestöt ovat keskeisiä yhteistoimintatahoja kunnan varautumisessa.

Aluehallintovirasto sovittaa yhteen alueen varautumista ja lisäksi hoitaa sille varautumisessa osoitettuja tehtäviä, joista tärkeimpiä ovat:

- viraston valmiussuunnittelutehtävät
- johtamistilojen varustaminen ja tarvittavien viestiyhteyksien ylläpito
- tilanteen edellyttämää alueellista tilannekuvaa kokoavan tilannekeskuksen perustaminen.

Viranomaisten johtaessa turvallisuuteen liittyviä tilanteita alueella, AVI tukee toimivaltaisia viranomaisia ja tarvittaessa sovittaa yhteen niiden toimintaa.

Vapaaehtoisten järjestöjen sekä vapaaehtoisten kuntalaisten kanssa yhteistyö on aloitettu syksyllä 2014. Kunta on esitellyt omaa varautumistaan ja kolmannen sektorin osuutta häiriötilanteiden hallinnassa. Vapaaehtoiset toimijat ovat keränneet ryhmiä mm. kylittäiseen raivaustoimintaan. Kunta ja vapaaehtoiset kokoontuvat vuosittain pohtimaan arjen turvallisuuden edistämisestä eri teemojen kautta.

1.12 Kuntakonsernin valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen

Eri toimialojen valmiussuunnitelmat laaditaan kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan linjausten mukaisesti suunnitelmien yhteensopivuuden varmistamiseksi.

1.13 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle

Kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaan pelastuslaitos vastaa kuntien valmiussuunnittelun koordinoinnista, neuvonnasta ja ohjauksesta. Tavoitteena ei ole suorittaa kuntien tai niiden toimialojen valmiussuunnittelua vaan tukea sitä mm. järjestämällä koulutusta ja työpajoja sekä välittämällä käyttökelpoista materiaalia ja malleja kuntien käyttöön. Valmiussuunnitteluun tukeen käytetään arviolta yksi henkilötyövuosi.

2 Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta

2.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

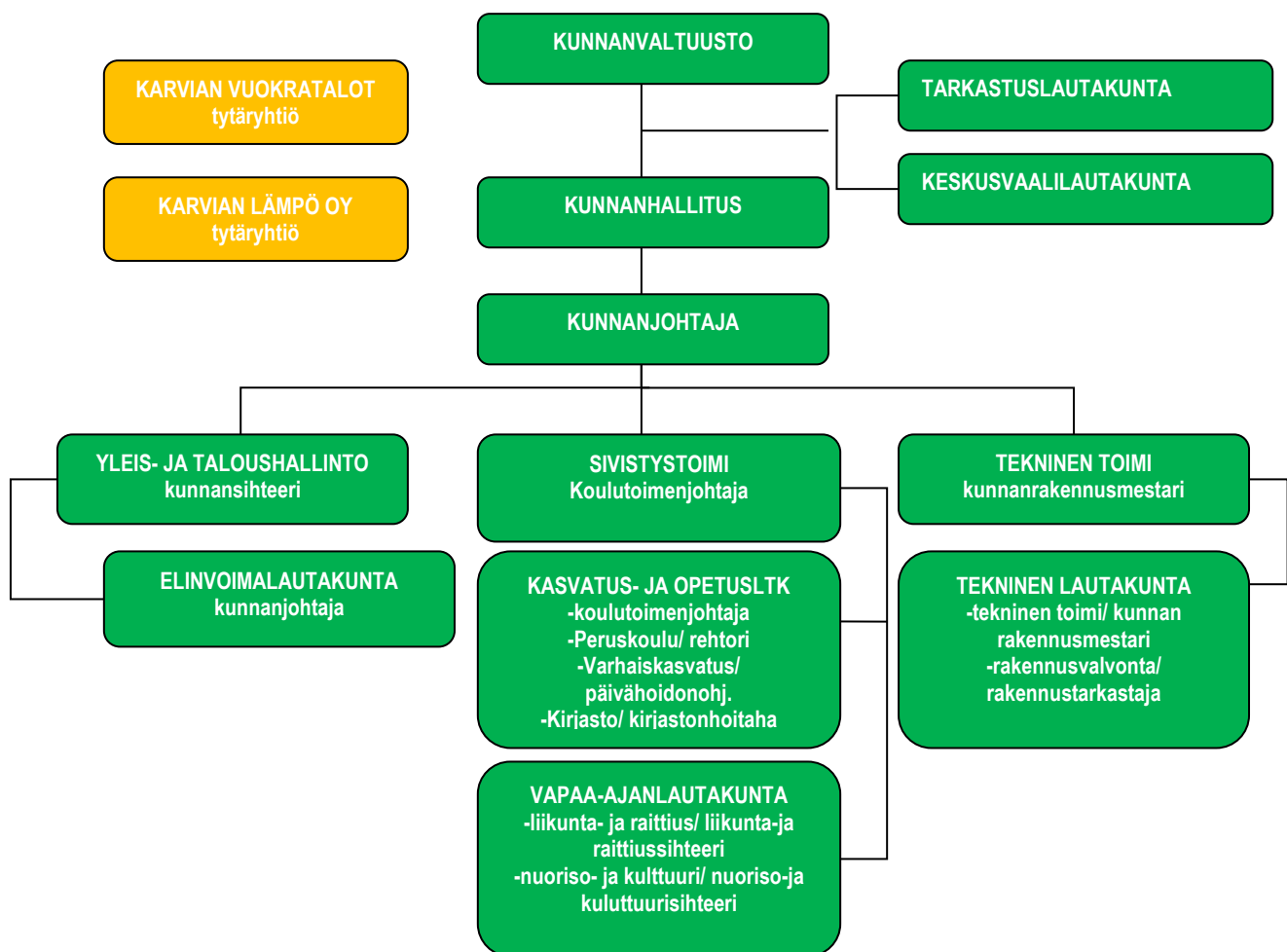
- Karvian kunnan keskeinen päämäärä häiriötilanteissa on varmistaa kunnan toimintojen jatkuvuus.
- Tehtäviä häiriötilanteen hallinnassa ovat mm.
- kunnan asukkaiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen
- häiriötilanteen seurausten minimointi vastatoimenpiteillä
- kunnallisten toimijoiden johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen, eri toimijoiden toiminnan yhteensovittaminen
- kunnan tuottamien elintärkeiden toimintojen ja palveluiden tuottamisen edellytysten varmistaminen ja siihen liittyvä päätöksenteko
- pelastustoiminnan tehokkaan toiminnan tukeminen
- häiriötilanteen akuutin vaiheen jälkeen toipumisvaiheeseen liittyvä päätöksenteko esim. resurssien käytöstä ja toipumistoimenpiteiden yhteensovittaminen
- jatkuva yhteydenpito ja tiedon välittäminen viranomaisiin ja muihin toimijoihin
- tilannetiedon kokoaminen ja ylläpitäminen, välittäminen ja analysointi
- viestinnän järjestäminen
- ohjeiden antaminen väestölle muuttuvista palveluista

2.2 Uhka-arvioiden keskeiset tulokset

Uhka-arvio on laadittu strategisessa osassa tunnistettujen uhkien pohjalta kunnan johtoryhmän toimesta keväällä 2018 (liitteenä, luottamuksellinen).

2.3 Johtamisjärjestelmä normaalioloissa

Karvian kunnan hallinto-organisaatio hallintosäännön mukaan

2.4 Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen- ja informointijärjestelyt

Hälytyskaavio johtoryhmän hälyttämiseen häiriötilanteissa on suunnitelman liitteenä. Pelastuslaitoksen tilannekeskus informoi kunnan johtohenkilöitä vaaratilanteista ja onnettomuuksista.

2.5 Luottamushenkilöelinten informointi

Puheenjohtajistoa sekä kunnanhallitusta informoidaan mahdollisimman nopeasti erilaisista häiriötilanteista. Johtavilla luottamushenkilöillä tulee olla oikea ajantasainen tilannekuva. Häiriötilanteen viestinnästä kulloinkin vastaava viranhaltija vastaa myös luottamushenkilöiden informoinnista.

2.6 Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen

häiriötilanteessa

Häiriötilanteiden päätöksenteko tapahtuu kunnan normaalien toimintavaltuuksien ja päätöksentekojärjestelmän puitteissa. Kunnanjohtajan päätöksellä voidaan perustaa tarvittaessa tilannekeskus hoitamaan tilannekuvan ylläpitoa ja viestintää.

2.7 Johtamispaikat

Häiriötilanteen hallinnan ja tilanteen seurannan tehostamiseksi voidaan keskeiset toiminnot keskittää yhteen johtamispaikkaan. Normaaliolojen häiriötilanteissa sekä mahdollisuuksien mukaan myös poikkeusolojen johtamistyöskentely järjestetään kunnantalolla.

2.8 Johtaminen ja tilannetietoisuus

Oikean tiedon saatavuus ja luotettava tilannekuva luovat edellytykset päätöksenteolle. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtamisjärjestelyt ja sitä tukeva tilannetietoisuus ovat kriisivalmiuden kannalta keskeinen osa kokonaisturvallisuutta. Häiriötilanteiden laaja-alaisten vaikutusten ulottuminen useiden hallinnonalojen toimialueelle edellyttää kykyä koota ja välittää poikkihallinnollista ja yhteen sovitettua tilannekuvaa.

Tilannekuva on yksi tärkeimmistä päätöksenteon perusteista kaikilla toiminnan tasoilla. Luotettava tilannekuva sisältää toimivaltaisen viranomaisen käsitys tapahtuneesta ja siihen vaikuttaneista tekijöistä sekä arvio tilanteen kehitysvaihtoehtoista. Pohja tilannekuvan laatimiselle on liitteenä. Tiedon on kuljettava myös viranomaisten välillä, kunnan tulee tiedottaa valtion viranomaisia sekä pyytää heiltä lisäinformaatiota.

2.9 Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset

Häiriötilanteen viestintä on tehostettua viestintää poikkeuksellisessa tilanteessa. Normaalista tilanteesta siirtymä kohti häiriötilanneviestintää on usein liukuva. Tehostettua viestintää saatetaan tarvita muulloinkin kuin varsinaisen varautumisen tilanteissa.

Kunta huolehtii tiedottamisesta paikallisella tasolla kunnanhallituksen hyväksymien viestintäohjeiden sekä kriisiviestintäohjeen mukaisesti (liitteenä).

Onnettomuus-, uhka- ja erityistilanteissa sekä poikkeusoloissa tiedon tarve kasvaa voimakkaasti. Näissä tilanteissa tiedotustoimintaa on tehostettava ja siihen on varattava riittävästi resurssia. Häiriötilanteiden viestintävastuut on kuvattu kunnan kriisiviestintäohjeessa. Johtoryhmän käyttöön on varattu puhelimia, joiden puhelinnumerot ovat vain viranomaisten tiedossa.

Onnettomuustilanteissa tiedotusvastuu kuuluu pelastustoimintaa johtavalle viranomaiselle (pelastuslaitos tai poliisi).

2.10 Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa

Yksittäisissä kohteissa häiriötilanteita hallitaan kohteen turvallisuus- tai pelastussuunnitelman mukaisin toimenpitein, kunnes toimivaltainen viranomainen ottaa johtovastuun.

Jokainen osastopäällikkö osallistuu oman toimialansa häiriötilanteen hallintaan ja muutoin yhteistoimintatilanteessa siltä osin, kun hänen toimialalleen on osoitettu tehtäviä. Lähtökohtaisesti kuntakonsernin organisaatio toimii samoin kuin normaalioloissa.

Vastuita ja tehtäviä määritellään tarkemmin häiriötilannekohtaisissa tilannekorteissa.

2.11 Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa

Pelastuslaitoksen tehtävät on määritelty Pelastuslaissa.

Jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Pelastustoiminnan johtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Eri toimialojen yksiköt toimivat oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa.

Pelastuslaitoksen tilannekeskus tiedottaa kunnan johtoryhmää ennakoivasti ns. vaaraviestein sekä tilanteen aikana tarpeen mukaan.

2.12 Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa

Kunkin toimintayksikön esimies vastaa siitä, että kussakin kunnan tilassa on ajantasainen ja käyttäjille sekä pelastusviranomaiselle toimitettu pelastussuunnitelma.

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa.

Normaaliolojen onnettomuuksissa väestön suojaamisen keskeisiä keinoja ovat suojautuminen asuin- ja muihin sisätiloihin sekä evakuointi. Evakuoinnista on laadittu suunnitelma, joka on tämän suunnitelman liitteenä. Lisäksi väestön suojaamiskeinona ovat käytettävissä väestönsuojat.

2.13 Toiminnan yhteensovittaminen

Kunnan oman varautumisen ja valmiussuunnitellun yhteensovittamisesta vastaa johtoryhmä. Kunta tekee kiinteää yhteistyötä erilaisten alueellisten toimijoiden kanssa yhteistoiminnan varmistamiseksi.

3 Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin

3.1 Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin

Poikkeusolot astuvat voimaan valtioneuvoston asetuksella. Poikkeusoloja ovat valmiuslaissa ja puolustustilalaille erikseen säädetyt tilanteet. Poikkeusoloja valmiuslain 3 §:n mukaan ovat:

- Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila
- Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka
- Väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat
- Erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila
- Vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti

Valmiuslain 4 §:n mukaan viranomaiset voidaan oikeuttaa poikkeusoloissa käyttämään vain sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään nähden. Lain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin.

Valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönnotolla voi olla monenlaisia vaikutuksia kunnan toimintaan.

Toimintavaltuudet voivat vaikuttaa mm.

- velvoitteita lisäävästi (esim. säännöstelyn toimeenpano ja valvonta)
- velvoitteita supistavasti (esim. opetuksen keskeyttäminen, luopuminen määräaikaisten noudattamisesta)
- kunnan hallinnon järjestämiseen
- kunnan toimintaan, toimintaympäristöön ja toimintaedellytyksiin muutoin(esim. palkkasäännöstely, työvelvollisuus, valtion maksatusten siirtyminen jne)

Toimialojen valmiussuunnitelmissa määritellään korostuvat ja väistyvät toiminnot. Korostuviksi on katsottava ensisijaisesti elintärkeitä toiminnot. Väistyviksi toiminnoiksi tulisi ensisijaisesti katsoa sellaiset kunnan toiminnot, joiden keskeyttämisestä ei aiheudu kuntalaisille vakavaa haittaa tai pysyviä menetyksiä. Keskeytyspäätöksessä on huomioitava vapautuvien tila- ja henkilöstöressurssien käyttömahdollisuudet korostuviin tehtäviin. Tehdyt päätökset saatetaan välittömästi johtoryhmän ja edelleen luottamushenkilöiden tietoon.

3.2 Kunnan hallinto poikkeusoloissa

Kunnan päätöksenteko saattaa poikkeusoloissa edellyttää erityisjärjestelyjä, jotta nopea reagointi erilaisiin häiriöihin mahdollistuu. Erityisjärjestelyitä varten valmiuslain 108 §:ssä on säädetty kunnan hallinnosta. Sen estämättä, mitä kuntalaissa säädetään, valtuusto voidaan poikkeusoloissa kutsua koolle välittömästi. Valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä.

Jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kunnanhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kunnan hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista. Kunnanhallituksen on mahdollisimman pian saatettava päätökset valtuuston päätettäväksi. Kunnanhallituksen päätös on voimassa, kunnes valtuusto on päättänyt asiasta.

Sama pykälä koskee myös kuntayhtymää.

3.3 Valmiustoiminta poikkeusoloissa

Poikkeusoloihin siirtymisen perusteet ilmoitetaan kunnille valtioneuvoston antaessa asetuksen, jolla todetaan maassa vallitsevan poikkeusolot. Menettelyä edeltää yleensä ennakkolta havaittavissa oleva uhka, josta kunnat saavat ennakkotiedon valtionhallinnosta. Ennakkotiedon saatuaan uhkan arvioidulla vaikutusalueella sijaitseva kunta ryhtyy toimenpiteisiin siirtyäkseen tehostettuun valmiuteen. Tällöin tiedetään, mihin kunnan toimintoihin uhka kohdistuu ja voidaan ennakoida sen vaikutuksia kunnan toimintaan ja asukkaisiin.

Tehostetussa valmiudessa toimintaa tehostetaan tarkoituksena hallita uhkaava tai jo syntynyt häiriö- tai poikkeustilanne. Tehostetussa valmiudessa toimitaan vielä hallinnonalakohtaisin sisäisin päätösin. Toiminta on yhteistoimintatahojen ja kunnan omien toimintojen jatkuvuuden varmistamista, kriisijohtamisen toimivuuden testaamista ja tarvittaessa parantamista. Tällöin suoritetaan myös kriittisten materiaalien ja laitteiden täydennyshankinnat.

Asetuksen astuessa voimaan siirrytään täysvalmiuteen ja toimitaan niitä toimivaltuuksia käyttäen, jotka valmiuslaissa säädetään. Täysvalmiudessa otetaan kaikki voimavarat käyttöön ja lopetetaan toisarvoiset toiminnot. Varaudutaan työskentelemään vuoroissa ja päivystämään jatkuvasti.

3.4 Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut

3.4.1 Henkilöstön varaamisen vastuut kuntakonsernissa

Henkilövaraukset tehdään aluetoimiston vakiolomakkeella Lounais-Suomen aluetoimistoon. Varattavaksi tulisi esittää ensisijaisesti yli 35-vuotiaita henkilöitä.

Kunnan tulee ilmoittaa aluetoimiston päätöksestä varatuille henkilöille. Varaukset tulee tarkastaa vähintään kolmen vuoden välein ja aina, kun organisaatiossa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Henkilövaraukset liitteenä (salassa pidettävä)

3.4.2 Vastuut rakennusvarauksista

Tällä hetkellä mikään valtion viranomainen ei koordinoi rakennusvarauksia. Lähtökohtaisesti kunnat saavat pitää omat rakennuksensa omassa käytössään.

3.4.3 Vastuu ajoneuvo- ja työkonevarauksista

Ajoneuvo- ja työkonevarausten hallinnoinnin vastuut valtionhallinnossa eivät tällä hetkellä ole selvät, eikä varauksia koordinoivaa tahoja ole. Lähtökohta on, että kunta saa myös poikkeusoloissa pitää omistamansa ajoneuvot omien palveluidensa turvaamiseen.

3.5 Väestönsuojelutehtävät ja väestönsuojeluorganisaatio

Karvian kunnan väestönsuojelun tavoitteena on, että väestö kyetään suojaamaan normaaliolojen onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä poikkeusoloissa siten, että ihmishenkiä ei menetetä puutteellisten suojaamismahdollisuuksien vuoksi. Suojautumiskeinot ovat suojautuminen sisätiloihin ja evakuointi vaaralliselta alueelta.

Pelastuslaitoksen vastuulla on alueen väestön suojaamisen suunnittelu yhteistyössä alueen kuntien ja muiden osapuolten kanssa. Keskeistä väestön suojaamisessa on suojautumista koskevien ohjeiden antaminen väestölle.

Karvian kunnalla on vuonna 2017 laadittu evakuointisuunnitelma.

Pelastuslain 14 §:n mukaan rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan

- ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä
- varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa
- varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät
- ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

4 SUUNNITELMAN LIITTEET

- 1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet
- 2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje
- 3. Johtoryhmän uhka-arvio 2018 (salainen)
- 4. Kriisiviestintäohje
- 5. Tilannekuvapohja
- 6. Henkilövarauslista
- 7. Toimialojen valmiussuunnitelmat
- 8. Evakuointisuunnitelma (salainen)
- 9. Hälytyskaavio (salainen)
- 10. Tilannekohtaiset häiriötilanteiden toimintakortit (salainen)

